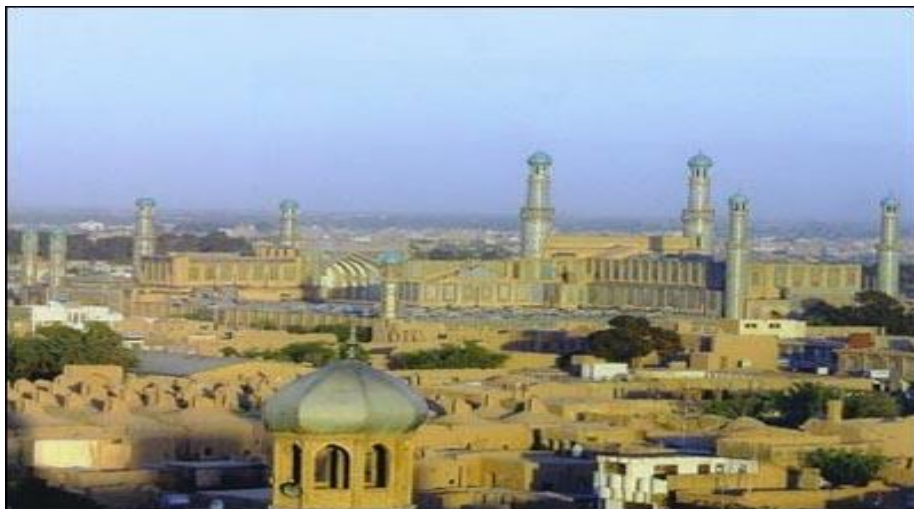

بند سلما بر هريرود**(سلما يک بند نيست، حيات است!)**

بند سلما واقع در ۱۶۰ کیلومتری شرق شهر هرات

مقدمه:

هريرود از دامنه های کوه بابا در مناطق مرکزی کشور سرچشمه گرفته و از بهم پیوستن دوشاخه فرعی در منطقه "دولت یار" به وجود می آید. هريرود مسافت طولانی را در داخل ولایت غور طی نموده و با عبور از شهر چغچران مرکز آن ولایت وارد ولایت هرات میشود و از جنوب شهر هرات میگذرد. مردم هرات قرن‌ها قبل برای عبور و مرور کاروانهای تجارتي از هرات به سيستان و هند و برعکس بر این رودخانه پلی زیبا و مستحکمی بسته اند که بنام پل مالان یاد میشود.

دورنمای شهر و مسجد جامع هرات

ديپانو شميره: له 1 تر 7

افغان جرمن آنلاين تاسو په درنښت همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ magalat@afghan-german.de يادښت: د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

پل مالان در هرات

پل مالان، یکی از پلهای مستحکم و تاریخی هرات است که بر روی رودخانه هریرود در منطقه مالان ساخته شده است. این پل در مسیر جاده قدیمی هرات - قندهار واقع شده و در گذشته های دور، کاروان هایی که از هرات به مقصد سیستان، قندهار و هند سفر می کردند، از این پل عبور می نمودند. این پل در سال ۵۰۵ هجری قمری (برابر با ۱۱۱۰ میلادی) و در زمان سلطان سنجر سلجوقی به همین شکلی که اکنون دیده میشود، با اندک تفاوت، ساخته شد. (بی بی سی ۲۰ جون ۲۰۰۸)

محقق افغانی آقای نجیب فهیم (استاد پوهنتون کابل) در مقاله ای، در باره هریرود مینویسد: "هریرود ۱۲۴ کیلومتر طول داشته و ۵۶۰ کیلومتر آن در داخل افغانستان جاری است. ۶۰ کیلومتر مرز مشترک میان دوکشور ایران و افغانستان راهمین دریا تشکیل میدهد. هریرود سرانجام وارد ترکمنستان شده و در ریگزارهای «قره قروم» دفن میگردد. هرچند ولایت هرات سرسبزی خود را مرهون هریرود میباشد ولی با آنها، استفاده چندان از آب این دریا در داخل افغانستان صورت نگرفته و اضافه آب آن جذب ریگستانهای کشورهای همسایه میگردد. در سالهای اخیر دو کشور همسایه ایران و ترکمنستان- بدون توجه به نیازهای مردم افغانستان به آب رودخانه هریرود بدون دغدغه و نگرانی از این خطر که اگر روزی دولت افغانستان در راه توسعه گام نهاده و مهار آب های سطحی خود را در دستور کار قرار دهد، دیگر آبی باقی نخواهد ماند تا در ریگستانها هدر رفته و یا سد دوستی را پر آب نماید- باهم طرح دوستی ریخته و سدی را بمنظور بهره برداری از آن احداث نمودند. طنز تلخ سیاسی روزگار ما این است، زمانی که این دو همسایه سفره خود را روی آب های ما پهن نموده و منافع آن را میان خود تقسیم نمودند، حتی من باب حق همجواری از افغانستان به عنوان ناظر هم دعوت بعمل نیامد. دولتمردان ما هم که به نوبت کرسی قدرت رامیان خود دست به دست مینمایند، بدون توجه به پیامدهای زیانبار این اقدام یکجانبه همسایگان، حتی زحمت اعتراضی را هم بخود ندادند و شاید بی اطلاعی از جغرافیای کشور و منافع حیاتی آن سبب این غفلت شده باشد و یا هم تا بحال متوجه نشده اند که کرسی های قدرت تنها امتیاز نیست، مسئولیت هم است و چه مسئولیتی مهم تر از پاسداری مرزها و حفظ منابع طبیعی و حیاتی کشور است! (فصلنامه میهن، شماره ۳۴ ص ۶۹)

آقای فهیم می افزاید: "سد دولتی با همکاری مشترک دوکشور ترکمنستان و ایران روی آب های هریرود در هفتادوپنج کیلومتری سرخس احداث گردیده است. هدف احداث این سد آبیاری ۵۰ هزار هکتار از اراضی زراعتی دوکشور و تامین ۱۵۰ میلیون مترمکعب آب شرب شهر سه میلیون نفری مشهد میباشد. کاستن خطر سیل و بهبود زیست محیطی منطقه از جمله هدفهای دیگر احداث سد دولتی اعلام شده است. عملیات اجرای ساخت این سد در سال ۱۳۷۹ش (دوره طالبان بعد از کشتن ۹ نفر دیپلمات ایرانی در شهر مزار شریف و اوج اختلاف ایران با طالبان) آغاز و تا اوایل بهار سال

۱۳۸۳ شمسی که آبیگری شد، ۸۱ فیصد کارهای اجرائی آن انجام شده است. مصرف اجرای این پروژه ۱۶۸ میلیون دالر محاسبه شده که باید توسط دوکشور بصورت مساوی، منابع مالی آن تامین گردد. قرار بود این سد در سال (۱۳۸۴ش) به بهره برداری سپرده شود، ولی مقامات دوکشور «استخاره را در کار خیر» مصلحت ندانسته و از ترس اینکه مبادا دولت مردان افغان از جلسه تاج پوشی های متناوب به خود بیایند! عزم را جزم نموده و با موافقت یکدیگر یکسال زود تر از موعد مقرر آن را به بهره برداری سپردند.

آقای فهیم با اشاره بر اهمیت اقتصادی آب می افزاید: "در اینجا برای اینکه اهمیت اقتصادی آب و نقش آن در روابط کشورهای منطقه روشن شود، از افغانستان بیرون رفته و تفاهم نامه ای را مرور میکنیم که در این اواخر میان دوکشور ایران و کویت در مورد صادرات و انتقال آب به امضا رسیده است. به اساس این تفاهم نامه قرار است که طی یک دوره سی ساله، سالانه ۹۰۰ میلیون مترمکعب آب از سد کرخه ایران به منطقه الزور کویت توسط خط لوله انتقال داده شود. مصارف احداث این خط لوله ۵۴۰ کیلومتر (۱۵۰) میلیارد دالر پیش بینی شده است که توسط هر دو کشور بطور مشترک تامین میشود. صادرات این مقدار آب برای دولت ایران سالانه بیشتر از یک میلیارد دالر درآمد به همراه خواهد داشت." (رک: فصلنامه میهن، شماره ۳۴ صص ۶۹-۷۰)

پروژه بند سلما و علت تأخیر آن

فضل احمد ذاکری، رییس تنظیم آب و منابع آبی ولایت هرات، باری در مصاحبه که با رسانه کلید داشت، گفته بود، فقدان بندهای آبیگردان بر رودخانه های هریرود و مرغاب و فراه رود دلیل اصلی هدر رفتن آب های کشور است و مهار کردن این همه آبها وظیفه اصلی دولت می باشد. طبق برآورد های کارشناسانه سالانه صدها ملیون مترمکعب آب به کشور ایران می رود؛ اما مردم در ولایت های غربی کشور، از بی کاری و گرسنگی رنج می برند.

بند سلما در ولایت هرات به عنوان بزرگترین پروژه زیر بنایی افغانستان در دوره ریاست جمهوری داود خان طرح ریزی شد وکشور هندوستان متعهد به ساختن آن شده بود و ۲۵٪ کارش پیش رفته بود که کودتای ثور ۵۷ رخ داد، و کار اعمار بند از سوی مخالفان رژیم اخلاص شد ولی متوقف نگردید و تا سال ۱۳۶۱ش ادامه یافت.

بند سلما در هرات

[Yahya Chawosh](#)

د پانو شمیره: له 3 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادښت: دلپکنې د لیکنيزې بڼې پاڅوال په لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

یکی از شاهدان عینی، آقای چاوش یحیی می باشد که اعمال وحشیانه اشرا را علیه انجنیران و کارگران بند سلما در فیسبوک در تاریخ ۲۷ جولای ۲۰۱۵ حکایت کرده است. خواندن این داستان دل سنگ را آب میکند تا چه رسد به دل انسان این وطن.

بقول چاوش، دشمنان آبادی افغانستان حملات خود را متوجه پوسته های امنیتی و انجنیران و کارگران بند سلما ساختند و در سال ۱۳۶۰، انجنیر غلام دستگیر معاون پروژه بند برق سلما را با رئیس بند انجنیر غفور و ۴۵ تن دیگر از مامورین اداری آن پروژه را بیرحمانه در شعله های آتش سوختند. از جمله پنج نفر انجنیر در آتش سوختند و زغال شدند، و بقیه بطور نیم جان به شفاخان چهارصد بستر اردو در کابل انتقال داده شدند و بعد از هفت ماه تداوی و معالجه، برخی زنده ماندند ولی دیگر شکل و سیمای قبلی خود را از دست داده بودند. یکی از این زنده مانده ها، انجنیر دستگیر بود که یک سال بعد از تداوی در حالی که انگشتان دستها و پاهایش قطع شده بود، مقامات دولتی را مجبور ساخت تا او را دوباره به بند سلما بفرستند. او دوباره به هرات و چشت رفت مگر در این وقت والی هرات پوسته امنیتی بند را که پیوسته مورد حملات (اشرا) قرار می گرفت و متحمل تلفات میشدند، به شهر هرات فراخواند و انجنیر دستگیر با علاقت چشت و آمرانیت آنجا تنها ماندند. در همین فرصت تورن اسماعیل با گروه اشرا خود بر بند سلما حمله کرد، انجنیر دستگیر و مامورین دولتی را حین مقاومت کشتند و خانه های انجنیران و مامورین دولتی را تخریب کردند و سیخ گول و سامان آلات بند را با خود بردند. (رجوع شود: به فیسبوک (Chawosh Yahya-2015Jul 27)

اسماعیل خان در زمان امارت خود خوانده خود در هرات، بعد از آنکه در سال ۱۹۹۵ از ترس طالبان هرات را گذاشته راه فرار به ایران را در پیش گرفت، پس از سقوط طالبان، دوباره بر هرات مسلط شد و در حالی که هفته چندین میلیون دالر از گمرک هرات به خزانه اش واریز میشد، و به دولت حامد کرزی هم از عواید هرات حساب پس نمیداد، چنان مقتدر شده بود که بقول سازمانهای معتبر بین المللی لشکر شخصی سی هزار نفری داشت، و والیان ولایات همجوار خود را مجبور میکرد بجای دولت مرکزی از او امر او فرمان پذیر باشند. حتی بدون استیذان دولت مرکزی به ایران و ترکمنستان سفر میکرد و قرارداد های تجارتي و اقتصادی امضا مینمود، مگر در راه نجات مردم هرات از فقر و بیکاری و مهاجرت به کشورهای دور و نزدیک هیچ کمکی نکرد.

او میتواندست کار ساختمان بند سلما را سرعت ببخشد و امنیت ساحه بند را با اعزام یک هزار نفر از سی هزار لشکر شخصی خود تأمین نماید، ولی از آنجایی که میدانست اکمال بند سلما، ناخوشنودی ایران را بار می آورد، بنابراین او خوشنودی حامیان خود را بر خوشبختی مردم هرات و رفع فقر و بیکاری مردم ترجیح داد و نا امنی ساحه بند سلما را بهانه می آورد تا اکمال بند بجای چهار سال، به ده سال بکشد.

حامد کرزی در دور دوم حکومت خود، اعمار بند سلما را مورد توجه قرار داد و بالاخره در ۲۵ ماه حوت سال ۱۳۸۶ ش کار اعمار مجدد بند سلما آغاز شد. قرار بود این بند ظرف ۴ سال توسط شرکت ساختمانی «وابکاس» هنداز مدرک کمکهای انکشافی کشور دوست هند ساخته شود، اما این پروسه چندین بار به دلایل ناامنی و آنچه مداخلات کشورهای همسایه [از جمله ایران] عنوان می شود به تعویق افتاد.

روزنامه ۸ صبح، در شماره ۲ قوس ۱۳۹۲ خود نوشت که: «گزارشهایی وجود دارد که حداقل چهار انجنیر ایرانی به توصیه اسماعیل خان، وزیر پیشین انرژی و آب، در ترکیب شرکت هندی «وابکاس» سازنده بند سلما کار می کنند و استخدام انجنیران ایرانی در تعویق این پروژه نقش اساسی دارد.»

آخرین وعده:

مسئولان هندی پروژه ساخت بند سلما را یک موضوع حیثیتی برای کشورشان دانسته عزم کردند تا کار ساخت این بند را تا ختم سال ۲۰۱۴ به پایان برسانند. بند سلما برای مردم افغانستان و به خصوص اهالی هرات اهمیت حیاتی دارد و بهره برداری از آن یکی از آرزوهای دیرینه شان بوده و میباید. بند سلما به طول ۵۵۰ متر و ارتفاع ۱۰۷ متر، ظرفیت ذخیره سازی ۶۶۴ میلیون مترمکعب آب و قابلیت تولید ۴۲ میگوات برق را در مرحله ابتدایی دارد.

رئیس عمومی حوزه دریای هریرود-مرغاب انجینر صاحبخان پکتیاوال، قبل از افتتاح بند سلما ضمن مصاحبه اش گفته بود: «بند سلما یکی از بزرگترین پروژه های زیر بنایی کشور ما است که کار آن تا ۹۰ درصد پیش رفته و هم اکنون هم کار بالای آن به شدت جریان دارد. انجینران هندی به ما وعده داده اند که تا پایان سال جاری عیسوی کار این بند به پایان می رسد و به بهره برداری سپرده خواهد شد.» به قول آقای پکتیاوال، آب کافی از این بند به سوی کشور همسایه ایران خواهد رفت و از این نظر نگرانی وجود ندارد: «بر اساس ریفراندوم ها آب مازاد پس از تولید انرژی برق به سوی ایران خواهد رفت و هم مردم ایران و مردم افغانستان از این آب استفاده خواهند کرد.»

آغاز آبیگری بند سلما :

بعد از حدود ۹ سال کار توأم با وقفه ها بدلیل حملات مخالفین بروسایط انتقالاتی تجهیزات بند و بر پوسته های امنیتی بند، طرح احداث بخش های عمده بند سلما در ولسوالی چشت هرات، از سوی هندوستان به اتمام رسید و روز ۲۷/۷/۲۰۱۵ عملیات آبیگری این بند بزرگ آبی آغاز گردید. پروژه بند سلما بامصرف ۳۰۰ میلیون دالر از سوی هندوستان اعمار شده و افزون بر تولید ۴۲ میگوات برق، امکان آبیاری ۸۰ هزار هکتار زمین را دارد.

خبرگزاری کلید، از قول مسوولان قنصلگری کشور هندوستان در هرات نوشتند که: پروسه آبیگری بند سلما و بسته نمودن دروازه تونل انحرافی برای ذخیره نمودن آب در این بند بزرگ روز (۲۷/۷/۲۰۱۵) در ولسوالی چشت هرات آغاز شد. در اعلامیه منتشر شده از جانب قنصلگری کشور هندوستان در هرات آمده است که پروسه آبیگری بند سلما ۹ الی ۱۲ ماه در بر می گیرد. پروژه بند سلما به ارزش ۳۰۰ میلیون دالر بر روی دریای هریرود در ولسوالی چشت شریف ساخته شده و این پروژه گنجایش تولید ۴۲ میگوات برق و امکانات آبیاری ۸۰ هزار هکتار زمین را دارا می باشد.

در اعلامیه متذکره آمده است که این پروژه از مهم ترین پروژه های زیربنایی پروگرام مساعدت های انکشافی هندوستان در افغانستان می باشد. پروژه بند سلما چندین بار با محدودیت های لجستیکی و مشکلات امنیتی مواجه گردیده که باعث به تعویق افتادن جریان کار برای چندین سال گردید و اکنون انتظار می رود که تا اواسط سال ۲۰۱۶ میلادی تکمیل گردد (کلید-۲۸/۷/۲۰۱۵). وقتی خبر اکمال بند نشر شد مردم هرات از خوشحالی در پوست خود نمی گنجیدند. ارباب سیداحمد باشنده انجیل هرات اظهار خوشی نموده گفت: "زمانی که دهاقین در منطقه ما از افتتاح بند سلما با خبر شدند، همه به شادی و پایکوبی پرداختند."

انجینر علی احمد عثمانی، وزیر انرژی و آب افغانستان در یک کنفرانس خبری در کابل گفت تا یازده ماه بعد، بند سلما پر از آب میشود و این بند میتواند حدود ۸۰ هزار هکتار زمین را زیر آب ببرد. بند سلما ۱۰۷ متر ارتفاع دارد. طول این بند به ۲۰ کیلومتر میرسد و عرض آن هفت کیلومتر است. حکومت امیدوار است که پس از این صنعت گردشگری نیز در این منطقه رشد کند و سرسبزی منطقه به بهبود وضعیت محیط زیست کمک نماید. حکومت افغانستان امیدوار است که با ساخت بند سلما، وضعیت زراعت در هرات بهبود یابد. قبل از این دهاقین اطراف هریرود از خشکسالی رنج میبردند

و صرف به صورت فصلی میتوانستند از زمینهای اطراف هری رود حاصل بگیرند. با تکمیل شدن کار بند سلما، همه زمینهای اطراف هریرود نه به صورت فصلی بلکه به صورت دائمی کشت خواهند شد.

افغانستان امیدوار است که با ساخت بند سلما، نیازمندی حوزه غرب افغانستان به واردات محصولات زراعتی کاهش یابد. پیش از این حوزه غرب بیشتر مواد مورد نیاز زراعتی را از ایران وارد میکرد اما وزیر انرژی و آب افغانستان گفت که ساخت بند سلما این نیازمندی را کاهش میدهد و منجر به کاهش فقر و مصونیت غذایی در این حوزه خواهد شد. با تکمیل ساخت بند سلما، کار نصب توربین های برق در این بند آغاز شده است. وزیر انرژی و آب گفت که قرار است تا یازده ماه آینده که بند پر از آب میشود این سه توربین نیز برای تولید برق آماده خواهند شد.

خبرگزاری پژواک، گزارش میدهد که وزیر انرژی و آب گفت که براساس پلان حکومت، کارخانه هایی در هرات تاسیس خواهند شد که بتوانند محصولات زراعتی تولید شده در این ولایت را پروسس کنند و برای فروش در بازار آماده نمایند. ساخت شهرکها در اطراف این بند بخش دیگری از برنامه های عمرانی حکومت است و عاید ناشی از این بند، میتواند روستاهای سنتی را به شهرکهای رشد یافته تبدیل کند.

حکومت افغانستان با ساخت بند سلما تنها قادر به ذخیره آب دریای هریرود شده است. هنوز دو مرحله مهم دیگر که انتقال آب از طریق کانالهای آبیاری و توزیع آب است باقی مانده است. وزیر انرژی و آب از جامعه جهانی و سکتور خصوصی خواست که در این دو مرحله حکومت را یاری رساند.

در جریان کار بند سلما، کاروانهایی که این بند را اكمال میکردند و مواد ساختمانی آنرا انتقال میدادند بارها مورد حمله مخالفان مسلح قرار گرفتند و تلفاتی نیز به نیروهای امنیتی وارد شد اما خوشبختانه هیچ یک از انجیران هندی که مصروف ساخت این بند بودند، کشته و یا زخمی نشدند. وزیر انرژی و آب گفت که پس از این تهدیدها به دلیل منفعتی که این بند برای مردم دارد کمتر میشود ولی نیروهای پولیس همچنان از این بندحفاظت خواهند کرد. (خبرگزاری پژواک، ۲۰۱۵/۷/۲۷)

سرانجام بند سلما توسط رئیس جمهور غنی و صدراعظم هند در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۱۵ (۲۰۱۶/۶/۵) بنام "بند دوستی افغان-هند" افتتاح گردید و مردم هرات از آن با اتن و پایکوبی و شادمانی استقبال کردند.

لینک افتتاح بند: <https://www.youtube.com/watch?v=jyeYqDsnBVk>

" سلما یک سد نیست، حیات است! "

(پیام یک هموطن هراتی به مردم ایران)

۱۲ ژوئن ۲۰۱۷

"خواهر و برادر ایرانی من!"

من هرگز به فکر این نبودم و نیستم که تو تشنه، گرسنه و آواره باشی .
در طی چهار دهه گذشته هم به پاس این که مرا به حیث مهاجر در کنارت پذیرفتی، هرکاری که از من و از ما برای
ترقی تو ساخته بود، دریغ نکردیم . هر چند مهاجر پذیری تو هم تحت تاثیر تعاملات سیاسی زمان و اندیشه های
سیاست مداران؛ هراز گاهی فراز و نشیب های جانکاهی داشت و دارد. اما باید حداقل برای تو که ثابت شده باشد که نه
برای پیشرفت و تعالی خانه ات بخالتی داشته ام و نه هم راضی به فقر و بدبختی برایت بودم.
چون من واقعا فکر میکنم و باور دارم که اگر همسایه من در رفاه باشد، من هم در رفاه هستم.

حالا.....

که بعد از سال ها کاری را که باید تو و کشورت به من کمک میکرد، یک همسایه خیلی دور دست من که نه مثل تو
زبانش، دینش، فرهنگش و تاریخش با من مشترک است و نه هم به اندازه ای تو، به من نزدیک است، مهربان شده و
لطفی کرده، از آن راه دور....خیلی دور تر از تو...، اینجا به خانه من آمده و با پول خودش، امکانات خودش و قربانی
دادن های مردمش، سدی در خانه من، بر رودخانه من، بر آبی که به امر خدا بر کوه های من میریزد و جریان مییابد؛
ساخته است تا:

با آب آن، زمین سوخته اجدام را گندم بکارم که دیگر احتیاج نان خشک خود نباشم....

با آب آن، روشنایی را به خانه خود بیاورم و با آن مثل همه آدم های قرن ۲۱ برای خود تلویزیون نگاه کنم که در آن
شبکه سه سیمای تو را هم ببینم....، یخچالی داشته باشم و چراغ مطالعه ای...

با آب آن، کار خانه ایجاد کنم که جوان وطنم دیگر از خاطر یافتن کاری شاقه در سفر های خطیر هدف گلوله های
مرزبانان همسایه هایم و یا طعمه کوسه های مدیترانه و استرالیا نشوند.....واقعا قصد من تشنه و گرسنه کردن تو
نبود و نیست. من همیشه سعادت همسایه هایم را آرزو کردم و دارم.

باور کن که سلما تنها نام یک سد و بند آب گردان و نام یک روستا در هرات نیست....
سلما یعنی حیات من .....

سلما یعنی زندگی من ....
سلما برای من شیرومی است که بیمار در حال احتضار را روح تازه میبخشد.

ساختن سد خودم، در خانه خودم، بر آب و کوه خودم و برای رفع نیازمندی خودم، هرگز به معنی این نبود و نیست که
به فکر تخریب تو باشم.

چون تو اگر بخواهی و یا نخواهی برادر و خواهر من هستی.....

تو اگر بخواهی یا نخواهی ایران خانه دوم من است.

مگر میشود که برای خواهر، برادر و خانه خود؛ آرزوی بدی داشت؟؟؟؟

پس لطفا به سیاست بازان کشورت، و هر سیاست مداری از هر جایی دیگر...؛ به روزنامه نگار کشورت و گرداننده
گان رسانه هایت و هر جایی دیگر...یگو که: لطفا ذهنیت توی عزیز را نسبت به من خراب نکند .
ایران خوشبخت مایه سرور افغانستان است. یقین دارم که تو هم افغانستان خوشبخت را در کنارت آرزو داری."

پایان (۱۲ ژوئن ۲۰۱۷ در هرات چه خبر)